

ДІЯЛЬНІСТЬ МИРОНА МАКСИМІВА КРІЗЬ ПРИЗМУ ТВОРЧОГО УНІВЕРСАЛІЗМУ

Карась Г. В.

ВСТУП

Українська духовна хорова музика на теренах рідної землі у ХХ столітті в умовах радянської атеїстичної держави була під забороною. Функцію її наукового вивчення, збереження і пропагування взяла на себе українська діаспора. З-поміж багатьох апостолів цієї місії виокремлюється творча особистість Мирона Максиміва з Канади, який впродовж майже півстоліття невтомно працює на ниві духовної хорової музики. Мета нашого дослідження – розкрити діяльність Мирона Максиміва крізь призму творчого універсалізму. Для її досягнення необхідно вирішити такі завдання: проаналізувати особливості дослідження, редагування і друку української духовної хорової музики М. Максимівим; виокремити виконавські аспекти виконання духовної хорової музики українських композиторів хорами під керівництвом диригента; описати звукозаписи та відеозаписи української духовної хорової музики, здійснені митцем.

Наукова новизна дослідження полягає в тому, що вперше діяльність Мирона Максиміва осмислюється крізь призму творчого універсалізму як диригента, науковця, аранжувальника, менеджера, редактора та упорядника видань.

Огляд літератури і джерел засвідчує, що про Мирона Максиміва та очолюваний ним хор «Musicus Bortnianskii» є тільки публіцистичні статті в діаспорній періодиці. Фрагментарно розкривається його діяльність в нашій монографії¹, однак цілісного дослідження діяльності Мирона Максиміва не виявлено. Це і зумовило наше зацікавлення проблемою. Джерельним матеріалом для дослідження слугували нотні видання, люб'язно надані нам автором-упорядником М. Максимівим, за що висловлюємо йому щиро вдячність, а також аудіо та відеозаписи (160 позицій), які розміщені на його сторінці на платформі YouTube².

---

¹ Карась Г. Музична культура української діаспори у світовому часопросторі ХХ століття : монографія. Івано-Франківськ : Тіповіт, 2012. 1164 с.

² Myron Maksymiw. URL: <https://www.youtube.com/@myronmaksymiw4103>

1. Дослідження, редагування і друк української духовної хорової музики

Музична культура української діаспори в Канаді розвивається впродовж більше як 130 років. Естафету провідних діячів хорової справи (О. Кошиць, П. Маценко, В. Богонос, Н. Городовенко, Ю. Головки, І. Ковалів, Л. Туркевич, В. Климків, В. Кардаш, В. Колесник, С. Гумінілович, З. Лавришин, О. Глібович, М. Дитиняк, К. Зорич-Кондацька) достойно прийняв Мирон Максимів³.

Мирон Максимів (13.05.1946, м. Гослар, Німеччина) – український і канадський диригент. Дитячі роки він провів у Ковентрі (Англія), середню освіту здобув в Українській папській малій семінарії. Вищі студії митець продовжив у Понтифікальному інституті Селезіян. До Канади М. Максимів прибув 1968 року і продовжував студії славістики в Торонтоному університеті (бакалавр, магістр). Тут теж на музичному факультеті під керівництвом Віктора Фелдбріла студіював музику і диригентуру, закінчуючи ступенем бакалавра (1979). Від 1976 року М. Максимів – керівник церковних хорів у Канаді (в Торонто; при парафії Пресвятої Євхаристії (1979–1981) та парафії св. Дмитрія (від 1981)).

У червні 1981 року М. Максимів заснував у Торонто музичне товариство «Musicus Bortnianskii» та одночасно став музичним керівником його виконавського відділу. Товариство вивчає, пропагує і виконує українську класичну і сучасну хорову, симфонічну і оперну музику.

Про значення цієї науково-музичної інституції диригент писав у журналі «Нові дні»⁴ та газеті «Свобода» на початку 1984 року. Було чітко означено мету її діяльності: «...виконувати й поширювати не тільки серед української громади, але теж серед ширших музичних кіл чужинного світу твори українських композиторів, класиків 18-го і 19-го століть. Ми бажаємо здійснювати нашу мету паралельно з західно-європейською музикою. Уже сама назва організації Musicus Bortnianskii акцентує дуалістичний характер нашої мети, а саме: поєднання цих двох різних світів. Сходу з Заходом»⁵. На сайті хору М. Максимів уточнює цю мету: «... щоб розвивати творчість українських барокових класичних

---

³ Боровик М. Століття українського поселення в Канаді (1891–1991). Монреаль – Оттава – Канада: Українська Могилансько-Мазепинська Академія наук (УММАН), 1991. С. 195–196. [Праці Відділу Українознавства. Том VIII]; Марунчак М. Г. Біографічний довідник до історії українців Канади. Вінніпег, 1986. С. 406; Мистецтво України: біограф. довід. / упоряд.: А. В. Кудрицький, М. Г. Лабінський; за ред. А. В. Кудрицького. Київ: Укр. енцикл., 1997. С. 388–389 с.

⁴ Максимів М. Musicus Bortnianskii. *Нові дні* (Торонто). 1984, лютий, ч. 408. С. 12–13.

⁵ Максимів М. Значення Musicus Bortnianskii. *Свобода*. 1984. 7 січ. С. 3.

композиторів, галузь, яку дуже занедбано»⁶. Тут же знаходимо інформацію про митця: «Мирон Максимів є членом журі Мистецької ради Онтаріо. Його музична діяльність включає CBC (радіо/телебачення) і нещодавно BBC Radio 3. На його рахунку 10 записів. У 1988 році Мирон Максимів отримав стипендію Стонг-коледжу (Йоркський університет). Згадується разом із Musicus Bortnianskii в Encyclopedia of Ukraine (University of Toronto Press) і відзначається як митець України у виданні «Мистці України», Київ, 1992»⁷.

Більше сорока років М. Максимів проводить копітку дослідницько-пошукову роботу української духовної хорової літератури, насамперед українських композиторів. Він «...зібрав, відредагував, аранжував і видав всю музику, яку виконує хор, тому що видання української літургійної та духовної музики практично не існує. Крім серії публікацій композиторів, він склав, відредагував, упорядкував і видав для хору «Антологію церковних піснеспівів і колядок» (1-е видання 1997; 2-е видання 2004), книгу змінних частин для недільних служб і свята. Дві під назвою «Тропарі і Кондаки» (1-е вид. 1996; 2-ге видання 2004), і чотиричастинна Літургія Миколи Дилецького (1650 –1723), (1-е вид. 1987; 2-е вид. 2005)»⁸.

На наше прохання М. Максимів надіслав електронні версії видань, які не тільки упорядковані ним⁹. Диригент здійснив художнє оформлення, верстку і комп'ютерний набір всіх цих видань. Тільки впродовж останніх п'ятнадцяти років (2005–2020) ним зібрано, упорядковано, зредагувано та аранжовано на мішаний хор більше як 20 фундаментальних видань.

Найперше, це Божественні Літургії українських композиторів Артемія Веделя¹⁰, Михайла Вербицького¹¹, Кирила Стеценка¹², Петра

---

⁶ Musicus Bortnianskii. Conductor Myron Maksymiw. URL: <http://www.musicusbortnianskii.com/about/>

⁷ Ibid.

⁸ Ibid.

⁹ Щиро дякуємо пану Мирону Максиміву за довіру і надіслані електронні версії видань.

¹⁰ Артем Ведель. Всеношное Бдініє. Божественная Літургія / зібрав, упорядкував та зредагував Мирон Максимів. Toronto: Musicus Bortnianskii, 2005, 2018. 120 с. (серія: Українська духовна музика).

¹¹ Вербицький Михайло. Божественна Літургія / зібрав, упорядкував та редагував Мирон Максимів. Toronto: Musicus Bortnianskii, 2016. 188 с. (серія: Українська духовна музика).

¹² Стеценко К. Божественна Літургія / упорядкував та редагував на мішаний хор Мирон Максимів. Toronto: Musicus Bortnianskii, 2014. 68 с. (серія: Українська духовна музика).

Гончарова¹³, Якова Яциневича¹⁴. У ґрунтовному дослідженні Т. Гусарчук, яке присвячене феномену української музичної культури – Артемію Веделю, відзначено, що на стані збереження і дослідження його творчої спадщини «... суттєво позначилися несприятливі умови її побутування»¹⁵, друком окремі твори виходять тільки у перші десятиліття ХХ століття, а перша спроба повного видання творів композитора була здійснена тільки у 2007 році¹⁶. Тому, публікація М. Максимівим циклів А. Веделя є важливою складовою у розширенні представлення цієї безцінної спадщини на американському континенті.

Антологія літурґічних співів Божественної Літурґії¹⁷ є зібранням всіх її частин у кількох варіантах різних композиторів. Зокрема, М. Березовського, А. Веделя, Д. Бортнянського, Б. Галуппі, Г. Сквороди, С. Дехтярівського, М. Вербицького, П. Турчанінова, П. Гончарова, Я. Яциневича, П. Жданова, А. Нанке, Г. Музическу, архієпископа Іонафана Єлецького (Чернігів), В. Староруського, В. Фатієва, П. Дінева, Натанайла, В. А. Моцарта мол., Ю. Арнольдо, Гр. Давидовського, К. Стеценка, М. Леонтовича, О. Кошиця, М. Гайворонського, Д. Січинського, С. Людкевича, Б. Кудрика, а також зразки різних наспівів (київського, малого знаменного, знаменного, софронівського, почаївського, Києво-Печерської Лаври, Видубицького монастиря).

Фундаментальне видання «Воскресна Служба восьми гласів. Служби на рухомі свята. Служби празників і святим»¹⁸ здійснене М. Максимівим за молитовником «Прийдіте поклонімся» (Львів, Монастир Свято-Іванівська Лавра, видавничий відділ «Свічадо», 2004). Для опрацювання тропарів, кондаків, прокіменів автор використав «Гласопісець» о. Ісидора Дольницького (Львів, 1894). Недільні прокімени Києво-Печерської Лаври подані в обробці К. Стеценка,

---

¹³ Гончаров П. Божественна Літурґія / упорядкував та спецредагував на мішаний хор Мирон Максимів. Toronto: Musicus Bortnianskii, 2016. 65 с. (серія: Українська духовна музика).

¹⁴ Яциневич Я. Божественна Літурґія (e-moll) / упорядкував та спецредагував на мішаний хор Мирон Максимів. Toronto: Musicus Bortnianskii, 2016. 55 с. (серія: Українська духовна музика).

¹⁵ Гусарчук Т. Артемію Ведель. Постать митця в контексті епох: монографія. Ніжин: Видавець ПП Лисенко М. М., 2017. С. 604.

¹⁶ Ведель А. Л. Духовні твори / ред.-упоряд. М. М. Гобдич і Т. В. Гусарчук. Київ: Геопринт, 2007. 452 с.

¹⁷ Божественна Літурґія. Антологія літурґічних співів / зібрав, упорядкував та зредагував на мішаний хор Мирон Максимів. Toronto: Musicus Bortnianskii, 2017. 345 с. (серія: Українська духовна музика).

¹⁸ Воскресна Служба восьми гласів. Служби на рухомі свята. Служби празників і святим / зібрав, упорядкував та зредагував на мішаний хор Мирон Максимів. Вид. 3-тє випр. і доп. Toronto: Musicus Bortnianskii, 2017. 520 с. (серія: Українська духовна музика).

ірмоси взяті з Ірмологіону (Львів, 1931). Ірмоси прот. П. Турчанінова подані в оригіналі. Окремі частини Служби Божої на рухомі свята представлені творчістю А. Гнатишина, М. Федоріва,

Божественна Літургія на основі Київських напівів¹⁹ побудована на представленні цих різних наспівів (київського, малого знаменного, знаменного, Києво-Печерської Лаври).

Божественну Літургію Василя Великого складають різні наспіви (старовинний, малий знаменний, стовповий, київський, Києво-Печерської Лаври, XVII століття, грецький, самоїлка), окремі частини композиторів А. Нанка, в обробках С. Смоленського, А. Гнатишина²⁰.

«Утрєня з поклонами. Великий канон св. Андрея Критського»²¹ представляє «Великий канон св. Андрея Критського» Д. Боршнянського, здійснений на основі грецького напіву.

До видання «Ірмоси на каноні Рождеству Христову» А. Веделя ввійшли «Всенощное Бдіє» і «Божественна Літургія»²².

Цикл «Панахида» представлений двома варіантами – К. Стеценка і М. Максиміва²³.

Збірник церковних пісень та колядок²⁴ містить такі тематичні цикли оригінальних творів та опрацювань: «Пісні до Бога Отця» (Д. Боршнянського, М. Лисенка, К. Стеценка, М. Леонтовича, О. Кошиця, Р. Купчинського, М. Федоріва, М. Вериківського), «Пісня до Ісуса та на Причастія» (Д. Боршнянського, о. Й. Кишакевича, А. Гнатишина, В. Семчишина), «Пісні до Святого Духа» (П. Гончарова, о. Й. Кишакевича, Я. Степового, М. Леонтовича, А. Гнатишина), «Пісні до Богородиці» (А. Веделя, А. Архангельського, Я. Яциневича, о. Й. Кишакевича, І. Смирнова, кант в обр. О. Кошиця, кант в обр. М. Гайворонського,

---

¹⁹ Божественна Літургія на основі Київських напівів / зібрав, упорядкував та зредагував на мішаний хор Мирон Максимів. Toronto: Musicus Bortnianskii, 2013. 118 с. (серія: Українська духовна музика).

²⁰ Божественна Літургія Василя Великого / зібрав, упорядкував та аранжував на мішаний хор Мирон Максимів. Toronto: Musicus Bortnianskii, 2013. 107 с. (серія: Українська духовна музика).

²¹ Утрєня з поклонами. Великий канон св. Андрея Критського / зібрав, упорядкував та аранжував на мішаний хор Мирон Максимів. 2-ге вид. випр. Toronto: Musicus Bortnianskii, 2010. 100 с. (серія: Українська духовна музика).

²² Артем Ведель. Ірмоси на каноні Рождеству Христову / зібрав, упорядкував та зредагував Мирон Максимів. Toronto: Musicus Bortnianskii, 2005, 2018. 16 с. (серія: Українська духовна музика).

²³ Панахида / зібрав, упорядкував та зредагував на мішаний хор Мирон Максимів. Toronto: Musicus Bortnianskii, 2014. 48 с. (серія: Українська духовна музика).

²⁴ Збірник церковних пісень та колядок / зібрав, упорядкував та зредагував на мішаний хор Мирон Максимів. 2-ге вид. випр. і доп. Toronto: Musicus Bortnianskii, 2011. 405 с. (серія: Українська духовна музика).

Б. Кудрика, М. Федоріва, А. Гнатишина, о. І. Дуцько, о. В. Стеха, о. О. Радзикович, В. Семчишина), «Пісні до святих» (С. Людкевича, А. Гнатишина), «Колядки» (Ф. Грубера, П. Турчанінова, К. Стеценка, С. Людкевича, О. Кошиця, Н. Нижанківського, М. Гайворонського, А. Гнатишина, М. Максиміва), «На Богоявлення» (К. Стеценка, Г. Верети, В. Семчишина), «На Стрітіння» (о. Й. Кишакевич), «На великий піст» (А. Ведель, П. Гончаров, А. Гнатишин, М. Федорів), «На Квітну неділю» (Є. Турула, В. Семчишин), «Воскресні пісні» (А. Ведель, М. Вербицький, П. Турчанінов, П. Гончаров, о. Й. Кишакевич, М. Леонтович, Я. Яциневич, М. Вірановський, А. Гнатишин), «Пісні Тезе», «Многая літа» (А. Ведель, Д. Бортнянський, І. Білковський, А. Тарасенко), «Різне» (А. Кастальський), «На Архиєрейській Літургії» (А. Ведель, Д. Бортнянський, А. Львов, І. Смирнов, О. Кошиць), «Додаток» (А. Гнатишин, М. Максимів).

Велика Вечірня з Литією на празник святого Димитрія Великомученика, як зазначає упорядник, «...побудована на незмінваних піснеспівах, викладені у простих, звичайних розспівах, які поширені в наших церквах»²⁵.

Цикли «Надгробне. Воскресна Утрєня» передбачають канони і псалми, Канон Святої Паски (ірмоси, кондаки та пісні)²⁶.

Як музичний керівник хорового товариства Св. Димитрія при Українській Католицькій Церкві Св. Димитрія М. Максимів упорядкував дві ґрунтовні літургійні книжки (англійською і українською мовами) та збірник колядок (українських та англійських)²⁷. Ці замовлення видані церквою для ужитку вірянами.

Отож, українська духовна хорова музика (літургїчна і паралітургїчна) вивчалася, рестраврувалася і упорядковувалася М. Максимівим,

---

²⁵ Велика Вечірня з Литією на празник святого Димитрія Великомученика / упорядкував та зредагував на мішаний хор Мирон Максимів. Toronto: Musicus Bortnianskii, 2014. С. 2. (серія: Українська духовна музика).

²⁶ Надгробне. Воскресна Утрєня / зібрав та упорядкував на мішаний хор Мирон Максимів. Toronto: Musicus Bortnianskii, 2019. 112 с. (серія: Українська духовна музика).

²⁷ The Rite of the Sacred and Divine Liturgy of our Father among the Saints John Chrysostom. Resurrectional and Feast Day Propers. Book of Hymns and Carols / Setting of Propers to music, layout, design, music engraving and typesetting by Myron Maksymiw. Toronto: Published by St. Demetrius Catholic Church, 2006. 393 p.; Священна і Божественна Літургїя Отця Нашого Йоана Золотоустого. Воскресна Служба Восьми гласів. Повсякденна Служба. На Літургїї Василя Великого. Служби на Рухомі Свята. Служба Празників і Святим. Церковні Пісні та Колядки. Панахида / Music engraving: Myron Maksymiw. Toronto: Published by St. Demetrius Catholic Church. Printed in Canada, 2014. 338 с. № Колядки – Carols. Layout, design, music engraving and typesetting by Myron Maksymiw. Toronto: Published by St. Demetrius Catholic Church; The Basilian Press, 2005. 80 p.

представлена композиторами досить тривалого історичного періоду – від другої половини XVII – початку XVIII століття – барокова доба, представлена партесною музикою М. Дилецького; другої половини XVIII ст. (Максим Березовський, Дмитро Бортнянський, Артемій Ведель), яку Б. Кудрик називав «золотою добою української музики»²⁸, а сучасні музикознавці констатують: «У цей час у духовній музиці відбувся перехід від барокового стилю до класицистичного»²⁹; композиторами романтичної так званої «перемисьльської доби» (Михайло Вербицький); галицькими композиторами кінця XIX – початку XX століття (Д. Січинський, о. Й. Кишакевич, О. і Н. Нижанківські, С. Людкевич, М. Гайворонський, Б. Кудрик); композиторами «нового напрямку»³⁰ української церковної музики (К. Стеценко, М. Леонтович, Я. Яциневич, О. Кошиць); композиторами української діаспори (А. Гнатишин, М. Федорів, М. Кузан) – до наших днів.

Огляд цієї духовно-музичної літератури свідчить, що вона репрезентована авторськими творами, власними композиціями на канонічні тексти. Це насамперед циклічні форми церковного обряду (Літургія, Панахида, Вечірня, Утрень, Вінчання, Молебень та інші). Другий – це обробка старовинних одноголосих богослужбових мелодій (тропарів, гласів). Третій – паралітургійна творчість: циклічні паралітургійні форми (хорові концерти), паралітургійні твори або духовні пісні (пісні до Божої Матері, василіянські пісні, принагідні пісні до церковних святих і свят, фольклоризована духовна спадщина (колядки, шедрівки, псалми, духовні канти³¹). Щодо української духовної пісні, то дослідник Ю. Медведик вважав її «... цінним релігійно-мистецьким набутком не лише барокової доби, а й української музичної культури загалом. Багато пісенних текстів збереглися у релігійно-співочому репертуарі до сьогодні. Духовна пісня на межі XVI–XVII ст. стала важливим містком поєднання українського музичного мистецтва з його візантійськими витоками і католицько-

---

²⁸ Кудрик Б. Огляд історії української церковної музики / упоряд. і автор передмови Ю. Ясиновський. Львів: Ін-т українознавства ім. І. Крип'якевича НАН України, 1995. С.32–72. (Серія: Історія української музики. Вип. 1. Дослідження).

²⁹ Корній Л., Сютя Б. Українська музична культура. Погляд крізь віки. Київ: Музична Україна, 2014. С. 120.

³⁰ Цей напрямок обґрунтовано у дослідженні Н. Костюк. Див.: Костюк Н. Українська богослужбова музична культура 1801–1916 років (науково-дидактичний, ужитково-співочий, концертно-виконавський і композиторський аспекти): монографія. Київ, 2018. С. 432–516.

³¹ Ю. Медведик наголошує, що «духовні пісні в їх багатоголосому викладі здебільшого називають кантами або псалмами». Див.: Медведик Ю. Українська духовна пісня XVII–XVIII століть. Львів: В-во Українського Католицького університету, 2006. С. 55.

протестантською західноєвропейською культуро, плідно ввібравши й творчо переосмисливши ці дві потужні складові»³².

2. Виконавські аспекти виконання духовної хорової музики українських композиторів

Однією із нових тенденцій хорового мистецтва у Канаді наприкінці ХХ століття була поява колективів професійного рівня. До них належить унікальна музично-виконавська та наукова інституція «Musicus Bortnianskii», заснована у 1981 році у Торонто під керівництвом професійного диригента Мирона Максиміва. Особливістю цієї організації є те, що її членами є професійні музиканти як українського, так у неукраїнського походження. Через брак професійних українських хористів «Musicus Bortnianskii» співпрацює із співаками професійного хору Елмера Айслера. «Така співпраця, – як писав В. Сидоренко, – являється корисною тому, що чужомовні співаки мають нагоду знайомитися із класичною українською музикою»³³. Таким чином, українське хорове мистецтво інтегрувалося в канадську музичну культуру.

Це камерний хор мішаного складу, «що характеризується такими специфічними особливостями та виконавськими можливостями:

- висока професійна компетентність кожного співака;
- широкі сонорно-тембральні можливості, великий звуковий, агогічний та динамічний потенціал, можливість тонкого нюансування;
- гнучкість та мобільність, що забезпечує можливості сценічної динаміки;
- широкий жанрово-стильовий репертуарний діапазон;
- різноманітність сфер функціонування (концертна, богослужбова, навчальна тощо)»³⁴.

Як високомистецька одиниця «Musicus Bortnianskii» мав численні концерти, на яких вперше були виконані духовні твори наших класиків ХVІІ та ХVІІІ століть, виступав на канадському радіо СВС.

На сайті хору читаємо: «Прихильник творчості Дмитра Бортнянського (1751–1825), Максимів виконав прем'єри більшості творів цього композитора, включаючи хорові концерти для одного та двох хорів,

---

³² Медведик Ю. Духовна пісня в Україні: витоки, розвиток, жанри. Львів: Український католицький університет, 2023. С. 274.

³³ Сидоренко В. Хор «Музикус Бортнянський», великі досягнення. *Література. Мистецтво* (Місячний додаток «Гомону України», Торонто). 1987. квітень, № 4 (459).

³⁴ Сіраш А. В. Камерне хорове виконавство в соціокультурному просторі України (друга половина ХХ – початок ХХІ століття) : дис. ... канд. Мистецтвознавства / спеціальність 17.00.03 Музичне мистецтво. Київ: НМАУ ім. П. І. Чайковського, 2024. С. 46.

камерну музику, увертюри та багато уривків із різних опер. Багато зусиль докладається для дослідження та виконання практично невідомої музики західних композиторів, таких як Галуппі та Сарті, які працювали у Східній Європі. Мирон Максимів також є захопленим виконавцем української сучасної хорової музики, написаної як в Україні, так і на Заході»³⁵.

Дослідниця камерного хорового виконавства А. Сіраш наголошує, що «... репертуару камерних хорів притаманний певний універсалізм, всеохопність, широкий стилістичний, історичний і жанровий діапазон»³⁶. При цьому важливою є репертуарна політика, як цілеспрямований процес стратегії вибору репертуару.

Виходячи із цієї тези, виконавський відділ товариства ставив за мету вивчення, пропагування і виконання української та західноєвропейської барокової, класичної та сучасної хорової, симфонічної та оперної музики.

Аналіз репертуару хору дає можливість виокремити такі магістральні лінії:

- старовинна музика, світська й духовна українських і зарубіжних композиторів (музика Середньовіччя, Ренесансу, Бароко, Класицизму);
- духовні твори, які традиційно використовувалися в українському церковному побуті і для церковних відправ;
- духовна й світська музика сучасних композиторів України і діаспори.

І. Бермес характеризує камерний хор «... як колектив гармонійної взаємодії невеликої кількості співаків (20–40) у певному обмеженому просторі (мікрокосмі), який вирізняється мобільністю, художньою узгодженістю, збалансованістю, майстерною інтерпретацією хорових творів під орудою диригента»³⁷. Авторка акцентує увагу на широких виконавських можливостях камерного колективу та комунікативній специфіці хору («... особливий психологічний комунікаційний “клімат” під час виступів»)³⁸. Саме такі можливості демонструє «Musicus Bortnianskii».

До укладання програми концертів М. Максимів підходить дуже ретельно, часто поєднуючи твори українських та західноєвропейських

---

³⁵ Musicus Bortnianskii. Conductor Myron Maksymiw. URL: <http://www.musicusbortnianskii.com/about/>

³⁶ Сіраш А. В. Камерне хорове виконавство в соціокультурному просторі України (друга половина XX – початок XXI століття): дис. ... канд. мистецтвознавства / спеціальність 17.00.03 Музичне мистецтво. Київ: НМАУ ім. П. І. Чайковського, 2024. С. 41.

³⁷ Бермес І. Л. Камерний хор як творчий організм (на прикладі Дрогобицької «Легенди»). *Мистецтвознавчі записки* : зб. наук. пр. Київ : Міленіум, 2023. Вип. 44. С. 83.

³⁸ Там само.

композиторів. Як правило, перша половина концерту присвячувалася українській музиці, а друга, з оркестром, – композиторам Західної Європи: Галуппі («Kyrie eleison»), А. Вівальді, Г. Гендель («Dixit Dominus»), «Dettingen Te Deum»), В. А. Моцарт, Й. Гайдн («Сім останніх слів Спасителя на хресті», та чотири Месси), Е. Ванжура (симфонія на українські теми).

Так, у концерті, присвяченому 240-річчю від дня народження М. Березовського та 300-річчю від дня народження Г. Ф. Генделя, що відбувся 10 листопада 1985 року в англіканській церкві св. Анни (Торонто), «Musicus Bortnianskii» виконував твори обох композиторів, в тому числі відбулася північно-американська прем'єра скрипкової сонати М. Березовського у виконанні Н. Гатавея (скрипка) та С. Ралса (фортепіано). На цьому концерті вперше було виконано твір М. Березовського «Nis vir», що був іспитовим твором композитора у Болонській академії³⁹. Слід відзначити, що розробка його на партії та координація з текстом була здійснена М. Масимовим⁴⁰

1 березня 1987 р. у концерті, що відбувся в тому ж приміщенні, «Musicus Bortnianskii» виконував духовні твори С. Дехтяревського, Д. Бортнянського, А. Веделя та їх учителів Б. Галуппі та Д. Сарті, а разом з оркестром – месу Й. Гайдна. У концерті до п'ятиріччя заснування (23 березня 1986 року, церква Христа, Торонто) хор виконував неспівані до того часу на американському континенті партесні концерти: на три хори – «Кто Твою, Спасе, ризу роздер», 12-голосні – «Плач Адама» і «Плачу і ридаю», 35-ий та 1-ий хорові концерти Д. Бортнянського та «Воскресний канон» для двох хорів М. Дилецького. Олена Глібович писала: «Акапельний спів цього 32-членного хору <...>, – це голосова симфонія, яка, зливаючись у неземної краси райдугу звучання, наповняє незрівняним почуттям все єство слухача і лучить його з Великим Творцем...»⁴¹. Критик привертала увагу і до постаті диригента: «У диригуванні Мирона Максимова спостерігається особисте творче переживання, але й певна опанованість хору, розуміння темп і динамічних дотримуваль музички того часу, глибоке відчуття у виконанні концертів Д. Бортнянського й добрі фразування та виразність лейтмотиву у „Воскресному каноні” М. Дилецького. Все це є доказом музичного думання й щирої відданості відповідальній праці диригента»⁴². Вже тоді

---

³⁹ МАКСИМ BEREZOWSKY. Nis Vir. 15 May 1771. Рукопис. *Архів М. Максиміва*.

⁴⁰ К. Т. [Кардашинець]. «Музикус Бортнянський» випустив першу платівку. *Свобода*. 1985. 14 груд., Ч. 239. С. 4.

⁴¹ Глібович О. Концерт хору Музикус Борнянський. *Гомін України*. 1986. 4 черв., №. 23. С. 10.

⁴² Там само.

підкреслювалася велика культурно-пропагандистська роль хору для українського хорового мистецтва.

В пошуках за нотами Д. Бортнянського, М. Березовського та А. Веделя, М. Максимів віднайшов в паризькій бібліотеці і виконав два невідомі твори Д. Бортнянського – «Valles, montes resonate» («Гори, доли вихвалайте..»), повний оркестр) і «In convertendo» («Коли Господь») (струнний склад).

Відзначення Ювілею Тисячоліття Хрещення Руси-України світового масштабу, які завершували парафіальні та крайові святкування, відбулося в Римі (Італія, Ватикан) 7–12 липня 1988 р. за участю Глави Вселенської Церкви, папи Івана-Павла II⁴³.

8 липня в базиліці Санта Марія Маджоре з нагоди Марійського року відбулася Архієрейська Св. Літургія, яку відправляли Блаж. патріарх Мирослав Іван, кардинал Любачівський, 18 ієрархів УКЦ та духовенство. Службу Божу М. Дилецького співав хор церкви св. Дмитрія з Торонто (Канада) під керівництвом Мирона Максиміва⁴⁴.

Кульмінацією римських святкувань була Понтифікальна Служба Божа у візантійському (українському) обряді старослов'янською мовою, яку вперше в історії римо-католицької церкви відправив Святійший Отець Папа Іван Павло II в базиліці св. Петра 10 липня 1988 р. Участь у літургії взяли 13 тис. осіб. Серед них – патріархи, кардинали, члени дипломатичного корпусу при Ватикані, державні мужі, духовенство, жіночі і чоловічі монаші чини, українські та інші прочани.

Того ж дня після обіду в залі папи Павла VI у Ватикані, що має понад 7 тис. місць, відбувся ювілейний концерт української духовної музики, на якому був присутній Папа з кардиналами і духовенством. До хорів, що брали участь у святкуваннях у Великій Британії, долучилися церковні хори: церкви св. Варвари у Відні (дир. А. Гнатишин); церкви св. Дмитрія у Торонто (дир. Мирон Максимів); катедри св. Володимира Великого в Парижі (дир. Віра Дратвінська); камерний хор при церкві Отців Василян у Варшаві (дир. Я. Полянський); а також студентський хор «Тирса» з Вінніпегу (дир. Вірляна Головка), хор «Тисячоліття» з Вінніпегу (дир. Юрій Гнатюк) та інші⁴⁵.

«Мирон Максимів також є музичним керівником хорового товариства Св. Дмитрія при Українській Католицькій Церкві Св. Дмитрія. Хор а саррелла, який складається переважно з співаків-

---

⁴³ Фрагменти із величавих святкувань Тисячоліття християнства в Римі. *Свобода*. 1988. 23 лип., ч. 139. С. 3, 4.

⁴⁴ Шевців І., о. Відзначення ювілею тисячоліття хрещення Руси-України в Австралії. Австралія: коштом автора, 1997. С. 198–199.

⁴⁵ Від Бистриці до Темзи: спогади, документи, публікації, листи [В. Луців] / упор., вступ. ст., літ. запис О. Жарівського. Львів: Дивоцвіт, 1999. С. 153.

аматорів, виконує літургійну музику всіх історичних періодів. Багатий репертуар хору, який постійно змінюється, включає літургійні частини та відповіді таких великих, як Бортнянський, Березовський та Ведель, а також повні літургії Миколи Дилецького, Олександра Кошиця, Кирила Стеценка, Миколи Леонтовича, Якова Яциневича, Петра Гончарова, Мирона Федоріва та Андрія Гнатишина. Хор співає Святу Літургію щонеділі вранці, а також Вечірню та Утреню на Різдво та Великдень»⁴⁶.

Ювілейні святкування відбувалися в різних містах США та Канади.

22 жовтня 1988 року «Musicus Bortnianskii» за підтримки Ігоря Коваля дав концерт духовних творів українських композиторів XVII–XX ст., що представляв історичну перспективу нашої музичної культури, у Гарварді. Виконувались різностильові твори: партесний концерт «Плачу і ридаю» анонімного автора XVII ст., причасний «Тіло Христове прийму» М. Дилецького, псалом 70 «Не отвержи мене» М. Березовського, «Покаяння» А. Веделя, «Сей наречений і святий день» С. Дехтяревського, чотири хорові концерти Д. Бортнянського – «Пойте Богу нашому, пойте», «Слава во вишніх Богу», «Под Твою милість», «Тебе Бога хвалим», псалом 102 «Благослови, душе моя, Господа» А. Гнатишина, канти «Святий Юрій», «Свята Варвара» Я. Яциневича, «Ізідіте дщери» О. Кошиця, «Отче наш» з «Літургії» М. Леонтовича, псалом 1 «Блажен муж» М. Кузана (сл. Т. Шевченка) у виконанні професійного хору «Musicus Bortnianskii» під керівництвом Мирона Максиміва. Склад хору був доповнений співаками ансамблю «Елмер Айслер Сінгерс», який складав ядро хору ім. Мендельсона з Торонто. Це був найбільший склад співаків, що коли-небудь мав диригент. Перед концертом в Гарварді в «Sanders Theatre» М. Максимів дав інтерв'ю про українську музику і свій колектив, на основі якого була надрукована досить розгорнута рецензія в газеті «The Patriot Ledger»⁴⁷.

Громада у Бриджпорті (штат Коннектикут, США) під проводом Роми Гайди 23 жовтня 1988 року теж організувала концерт «Musicus Bortnianskii», програма якого була та ж, що і в Гарварді. Богдан Марків в досить ґрунтовній рецензії відзначав високий професійний виконавський рівень хору, бездоганне фразування, багатогранність програми та вдумливість ювілейного комітету щодо організації концерту, який був зразком для інших громад у відзначенні ювілею. Зокрема, він писав: «Виконання обширної програми було зразкове: динаміка чітко означена, баянс голосів добре вирівняний – як

---

⁴⁶ Musicus Bortnianskii. Conductor Myron Maksymiw. URL: <http://www.musicusbortnianskii.com/about/>

⁴⁷ George W. Harper. Ukrainian music revival at Sanders. *The Patriot Ledger* (Quincy, Mass.), 1988, 19 okt.

в інструменті. Дикція напричуд добра, хоч хористи за малими виїмками не-українці. Контрасти музичного діалогу між солістами і хором проходили пластично, а цілий ансамбль інтонаційно був стійкий. Річ самозрозуміла, що найбільше признання належить диригентові Миронові Максимову»⁴⁸. На концерті був присутній голова Крайового комітету тисячоліття, композитор Ігор Соневицький.

Канадське телебачення CBC у 1991 році запросило «Musicus Bortnianskii» до програми на відзначення 100-річчя українського поселення в Канаді. Хор виконав два твори, у т. ч. «В садочку» Бориса Кудрика на сл. О. Олеся.

Загалом, хору «Musicus Bortnianskii» притаманні ансамблева довершеність, чистота інтонування, бездоганне злиття всіх голосів, м'якість теситурних переходів, чіткість словесного ансамблю в поєднанні з тембровою рельєфністю окремих груп хору.

М. Максимів як диригент весь час знаходиться у творчому пошуку нових форм і засобів хорової виразності, тембрової семантики хорових голосів, він зумів згуртувати колектив однодумців, добитися бездоганного відчуття стилю творів, що виконуються, багатой динамічної палітри, чистоти інтонування, високого рівня звукотворчості, спрямованої на відтворення художнього образу через розширення прийомів вимови-інтонування, об'єднання випуклих інтонаційно-мовних мікроструктур у єдине смислове ціле. Виконавський стиль диригента базується на глибинних, кореневих традиціях української школи хорового співу, незважаючи на те, що він виховувався в діаспорному середовищі.

М. Максиміву болить Україна і він чутно реагує на події, які відбуваються на землі його батьків, на збереження історичної пам'яті. Так, у 2003 році «Musicus Bortnianskii» дав концерт в 70-ту річницю Голодомору. Вся програма була побудована з творів українських композиторів, ноти котрих диригент привіз з собою з України: Л. Матвійчук «Голод» та «Народ не вмер» (сл. О. Олеся); Ю. Іщенко «У сніжному Савані» (сл. В. Барки); В. Камінський «Притча про хліб і голод» (сл. В. Камінського); А. Гайденко «Стражденна Мати – Реквієм» (сл. В. Забаштинського); Г. Цицалюк «Снить і здригається рідна земля» (сл. С. Черкасенка); Г. Сасько «Дума про тридцять третій»; В. Зубицький «Молитва Божій Матері» (вірші Т. Г. Шевченка).

Ще один напрям концертної і організаторської діяльності М. Максиміва – пропагування українських колядок. У 1983 році він дав в Торонто перший концерт колядок, а 2010-го, після знайомства з диригентом Василем Чучманом зі Львова і дізнавшись про «Велику

---

⁴⁸ Марків Б. «Музікус Бортнянський» у Бриджпорті. *Свобода*. 1988. 1 груд., ч. 228. С. 4.

Коляду» у Львові, запровадив її в Торонто. Хор під його керівництвом виконував оригінальні твори і обробки українських композиторів (М. Волинський, В. Павенський, М. Дацко, Г. Гаврилець, В. Пасічник, В. Чучман та багато інших). Кожного року В. Чучман пересилав М. Максиміву нові видання колядок і той їх виконував у Канаді, ознайомлював людей з нашою спадщиною. Диригент вважає, що це дуже цікаво і потрібно. 2023 року «Велика Коляда» у Львові відзначала своє 20-річчя. «Під час трансляції у Львові по телебаченню згадали мене та «Велику Коляду» в Торонто, прислали мені Грамоту-Подяку від оргкомітету фестивалю та управління культури Львівської міської ради. Я цього не сподівався, був без слів»⁴⁹.

У 1991–1996 роках на запрошення капели імені Левка Ревуцького та капели «Думка» М. Максимів перебував в Україні, працював з капелою «Трембіта» та хором собору святого Юра у Львові, керував аматорськими хорами, з якими виступав у містах України та за кордоном. Диригент згадує: «В 1991 році я перший раз відвідав Київ. Мене водила по Києву Леся Дичко до різних хорів, як і до Спілки Композиторів. Там познайомився з маестром Іваном Гамкалом. Він мене поводив по Спілці показував, де хто працював. Запам'ятав кабінет А. Штогаренка. Все було дуже емоційно. Леся Дичко, з нею я познайомився пару років раніше (вона була в Торонто і я її всюди вивіз), познайомила мене з В. Філіпенком, який показав мені свій твір «Чорнобильські Дзвони», просив чи можна було його виконати. Я планував концерт в Торонто на червень і тому, що це була 5-та річниця Чорнобиля, твір підійшов, щоб відзначити страшну подію. Леся Дичко просила мене виконати два її твори з другої Літургії («Святий Боже» та «Свят»), я радо погодився, бо концерт мав тему «Українська музика 20-го століття»). Це була музика України та Канади: А. Штогаренко, В. Шумейко, Леся Дичко, В. Мужчіль, Д. Ревуцький, В. Уманець, В. Філіпенко, З. Лавришин, Гарі Кулеша, Ю. Фіяла, Л. Кузьменко. В Києві Леся Дичко познайомила мене з Н. О. Герасимовою-Персидською. Для мене це була дуже зворушуюча зустріч. Вона своєю працею доказує, що українська музика не починається від Лисенка (нічого не маю проти). Ми маємо своїх: Жоскенів, Палестрін, Перголезі,... наші невідомі, але вони є. Ще є Ділецькі, Пекалицькі...»⁵⁰. Перебуваючи в Києві в 1993 році, в нотному магазині на Хрещатику М. Максимів купив останній примірник «Українські партесні мотети початку XVIII століття» Н. О. Герасимової-Персидської. Це п'ятиголосні та шестиголосні мотети і 2001-го десять з них записав «...(хотів

---

⁴⁹ Карась Г. Інтерв'ю з Мироном Максимівим 24 липня 2024 року. *Архів автора*.

⁵⁰ Там само.

всі та фінанси не дозволяли). Я їх записав так як на заході багато роблять, по одному голосу на партію. Не думаю, що хто-небудь в нас то робив»⁵¹.

Як диригент Державного хору «Трембіта» (Львів) він пропагував класичну та сучасну українську музику, знайомив хор із західним репертуаром і гастролював в Україні, Польщі, Бельгії та Німеччині. Диригент також працював з різними хорами Університету та Академії мистецтв і наук у Києві та Львові, керуючи ними у багатьох концертах, а також проводячи хорові майстер-класи. Цей досвід, набутий в Україні, диригент використовує у своїй діяльності сьогодні в Канаді.

3. Звукозаписи та відеозаписи української духовної хорової музики

Відзначення Ювілею Тисячоліття Хрещення Руси-України, яке набуло світового масштабу, спонукало до звукозаписів духовної музики. З цією метою хор «Musicus Bortnianskii» під керівництвом Мирона Максиміва у 1980-х роках вперше записав п'ять платівок 35 хорових концертів Д. Бортнянського.

Про заплановані на 1984 рік звукозаписи хором концертів Д. Бортнянського та «Єрусалимської Утрени» М. Федоріва М. Масимів писав до газети «Свобода»⁵². Повідомлення про вихід платівки «Єрусалимської Утрени» М. Федоріва, яку записав хор «Musicus Bortnianskii» на студії канадського радіо СВС, було надруковано у газеті «Свобода»⁵³.

Рецензуючи вихід у світ першої з них у листопаді 1985 року, відомий музикознавець В. Витвицький відзначав добрий професійний рівень виконання концертів, фахову роботу диригента над їх інтерпретацією: «Під рукою диригента Мирона Максиміва музика нашого великого композитора промовляє до нас усіх своїм удухвлєнням і всією своєю красою. У виведенні тонко вирізьблєних музичних фраз, у безчисленних впадах солістів і хору, у хвилюваннях темпа, у динамічній градації на кожному кроці чуємо інтерпретаційні тонкощі, яких не можна вивчити з ніяких книжок, а з почуттям яких треба вродитися. А що найважливіше, так це пієтизм, з яким диригент, соліст, і хор передають духовну музику Дмитра Бортнянського»⁵⁴.

Незважаючи на те, що і В. Колесник працював над таким же проектом, критик вважав, що вони не будуть ідентичними, оскільки колективи відрізнялися складом (у В. Колесника був великий хоровий

---

⁵¹ Карась Г. Інтерв'ю з Мироном Максимівим 24 липня 2024 року. *Архів автора*.

⁵² Максимів М. Значення *Musicus Bortnianskii*. *Свобода*. 1984. 7 січ.

⁵³ Musicus Bortnianskii: Єрусалимська Утрєня. *Свобода*. 1984, 30 берез., Ч. 60. С. 5.

⁵⁴ Витвицький В. Наше тисячоліття і музика. *Свобода*. 1986. 12 лют., Ч. 28. С. 2.

масив, у М. Максиміва – камерний), та й мистецькі індивідуальності диригентів були різними. Важливо, на його думку, було те, що «...праця, яку проводять оба диригенти й оба колективи, не є суто музичною справою, а культурно-громадським досягненням першої ваги і потреби. Його значення своїм засягом виходить далеко поза межі самої еміграції»⁵⁵.

Вихід першої платівки із вісьмома концертами одразу ж отримав рецензію Т. Терен-Юськіва, який відзначав «непересічність і талановитість диригента» М. Максиміва, музичальність, чистоту інтонації, голосову зрівноваженість і динамічну гнучкість хору⁵⁶. Разом із тим критик відзначав проблеми дикції, брак глибини переживань хористів, частина з яких були не українцями. Оскільки твори виконувалися старослов'янською мовою, то критик вважав за потрібне доповнити платівку листком із українськими та англійськими текстами, що сприяло б кращому сприйняттю творів⁵⁷.

В основу статті Т. Кардашинець лягло інтерв'ю з диригентом М. Максимівим та головою хору, співачкою Оленою Яцишин⁵⁸. Диригент вбачав мету цього проєкту в тому, «...щоб світ пізнав ці музичні твори в усій їх неповторній величі і пізнав їх як музичну спадщину українську, а не російську»⁵⁹. Перша платівка вийшла накладом 4 тисячі копій.

Схожими були рецензії Т. Терен-Юськіва, М. Федоріва, С. Жовнір-Клос⁶⁰ на появу платівок хору.

Хор «Musicus Bortnianskii» продовжує працювати в новому тисячолітті. М. Максимів записав на касети 35 хорових концертів Дмитра Бортнянського, а також 12 компакт-дисків, у т. ч. «Партесні концерти», «Коляда», «Різдвяна псалма», «Літургічні співи на два хори» Д. Бортнянського і Джузеппе Сарті, «Велика Вечірня» М. Федоріва. У 2006 році він видав перший диск у серії трьох, якими

---

⁵⁵ Витвицький В. Наше тисячоліття і музика. *Свобода*. 1986. 12 лют., Ч. 28. С. 2.

⁵⁶ Терен-Юськів Т. Перша платівка з 35-ти концертів Бортнянського – появилася. *Америка*. Філадельфія, Па, 1985. 20 груд.

⁵⁷ Там само.

⁵⁸ К. Т. [Кардашинець]. «Музікус Бортнянський» випустив першу платівку. *Свобода*. 1985. 14 груд., Ч. 239. С. 1, 4.

⁵⁹ Там само. С. 1.

⁶⁰ Федорів М. «Музікус Бортнянський». *Свобода*. 1986. 23 січ., ч. 14. С. 2, 4; Жовнір-Клос С. Заслужене признание. *Америка*. Філадельфія, 1986. 6 квіт.; Терен-Юськів Т. Поява дальших двох платівок концертів Бортнянського. *Свобода*. 1987. 3 квіт., ч. 63.

представляє твори Д. Бортнянського. Хор записує на компакт-диски духовні твори М. Федоріва, різдвяні піснеспіви, твори про Чорнобиль⁶¹.

У 2006 році М. Максимів заснував у Львові камерний хор «Львів», з яким записав компакт-диски «А. Ведель. Всенічна», «10 двохорних концертів Д. Бортнянського». На сторінці Мирона Максиміва в мережі YouTube (<https://www.youtube.com/@myronmaksymiw4103/videos>) розміщено 169 відеозаписів хору, які представляють різноманіття стилів і жанрів виконуваних творів, духовної і світської музики, українських і зарубіжних композиторів.

ВИСНОВКИ

Здійснивши аналіз багатогранної діяльності Мирона Максиміва крізь призму творчого універсалізму, з'ясовано, що вона реалізувалася ним як диригентом, науковцем, аранжувальником, менеджером, редактором та упорядником музичних видань.

Працюючи над збереженням української духовної хорової спадщини, М. Максимів намагається зберегти культову традицію на чужині, наповнити репертуар церковних хорів діаспори, забезпечити неперервність процесу творення української духовної музики. Взаємодія національних джерел і сучасного соціокультурного простору не тільки зумовила оновлення релігійних жанрів, а й забезпечила збереження духовної музики сучасними видами масової комунікації і доступність для всіх, хто прагне пізнати її.

АНОТАЦІЯ

Дослідження присвячене творчій особистості Мирона Максиміва з Канади, який впродовж майже півстоліття невтомно працює на ниві духовної хорової музики. Діяльність митця розкривається крізь призму творчого універсалізму: аналізуються особливості дослідження, редагування і друку української духовної хорової музики М. Максиміва; виокремлено виконавські аспекти виконання духовної хорової музики українських композиторів хорами під керівництвом диригента; описано звукозаписи та відеозаписи української духовної хорової музики, здійснені митцем. Наукова новизна дослідження полягає в тому, що вперше діяльність Мирона Максиміва осмислюється крізь призму творчого універсалізму як диригента, науковця, аранжуваль-

---

⁶¹ Musicus Bortnianskii. Myron Maksymiw, conductor. Bells of Chornobyl. Дзвони Чорнобиля. CD (Toronto, Canada, 2005); Musicus Bortnianskii. Myron Maksymiw, conductor. Christmas psalm. Різдвяна псалма. CD (Toronto, Canada, 2002) WRC8-7663; Musicus Bortnianskii. Myron Maksymiw, conductor. Great Vespers with Lytia. Myron M. Fedoriv. Велика Вечірня з литією. Мирон М. Федорів. CD (Toronto, Canada, 2020) TA4566.

ника, менеджера, редактора та упорядника видань. Джерельним матеріалом для дослідження слугували нотні видання, автором-упорядником яких є М. Максимів, а також аудіо та відеозаписи (160 позицій), які розміщені на його сторінці на платформі YouTube.

Література

1. Бермес І. Л. Камерний хор як творчий організм (на прикладі Дрогобицької «Легенди»). *Мистецтвознавчі записки* : зб. наук. пр. Київ: Міленіум, 2023. Вип. 44. С. 82–87.
2. Боровик М. Століття українського поселення в Канаді (1891–1991). Монреаль – Оттава – Канада: Українська Могилянсько-Мазепинська Академія Наук (УММАН), 1991. 485 с. [Праці Відділу Українознавства. Том VIII].
3. Витвицький В. Наше тисячоліття і музика. *Свобода*. 1986. 11, 12 лют., ч. 27, 28.
4. Від Бистриці до Темзи: спогади, документи, публікації, листи [В. Луців] / упор., вступ. ст., літ. запис О. Жарівського. Львів: Дивоцвіт, 1999. 608 с.
5. Глібович О. Концерт хору Музікус Борнянський. *Гомін України*. 1986. 4 черв., № 23. С. 10, 12.
6. Гусарчук Т. Артемії Ведель. Постаць митця в контексті епох: монографія. Ніжин: Видавець ПП Лисенко М. М., 2017. 768 с.
7. Жовнір-Клос С. Заслужене признание. *Америка*. Філадельфія, 1986. 6 квіт.
8. К. Т. [Кардашинець]. «Музікус Бортнянський» випустив першу платівку. *Свобода*. 1985. 14 груд., ч. 239. С. 1, 4.
9. Карась Г. Інтерв'ю з Мироном Максимівим 24 липня 2024 року. *Архів автора*.
10. Карась Г. В. Музична культура української діаспори у світовому часопросторі ХХ століття: монографія. Івано-Франківськ: Тіповіт, 2012. 1164 с.
11. Корній Л., Сюта Б. Українська музична культура. Погляд кризь віки. Київ: Музична Україна, 2014. 592 с.
12. Костюк Н. Українська богослужбова музична культура 1801–1916 років (науково-дидактичний, ужитково-співочий, концертно-виконавський і композиторський аспекти): монографія. Київ, 2018. 654 с.
13. Кудрик Б. Огляд історії української церковної музики / упоряд. і автор передмови Ю. Ясиновський. Львів: Ін-т українознавства ім. І. Крип'якевича НАН України, 1995. 128 с. (Серія: Історія української музики. Вип. 1. Дослідження).

14. Максимів М. Значення Musicus Bortnianskii. *Свобода*. 1984. 7 січ. С. 3.
15. Максимів М. Musicus Bortnianskii. *Нові дні* (Торонто). 1984, лютий, ч. 408. С. 12–13.
16. Максимюк С. Бібліографія українських звукозаписів 1903–1995. Вид 2-ге, випр. і доп. Львів: Видавець Тарас Тетюк, 2017. 188 с.
17. Марків Б. «Музікус Бортнянський» у Бриджпорті. *Свобода*. 1988. 1 груд., ч. 228. С. 2, 4.
18. Марунчак М. Г. Біографічний довідник до історії українців Канади. Вінніпег, 1986. 735 с.
19. Медведик Ю. Духовна пісня в Україні: витоки, розвиток, жанри. Львів: Український католицький університет, 2023. 324 с. (Історія української музики, вип. 30; серія «Київське християнство», т. 28).
20. Медведик Ю. Українська духовна пісня XVII–XVIII століть. Львів: В-во Українського Католицького університету, 2006. 324 с.
21. Мистецтво України: біограф. довід. / упоряд.: А. В. Кудрицький, М. Г. Лабінський; за ред. А. В. Кудрицького. Київ: Укр. енцикл., 1997. 700 с.
22. Сидоренко В. Хор «Музікус Бортнянський», великі досягнення. *Література. Мистецтво* (Місячний додаток «Гомону України», Торонто). 1987. квітень, № 4 (459).
23. Сіраш А. В. Камерне хорове виконавство в соціокультурному просторі України (друга половина XX – початок XXI століття): дис. ... канд. мистецтвознавства / спеціальність 17.00.03 Музичне мистецтво. Київ: НМАУ ім. П. І. Чайковського, 2024. 251 с.
24. Терен-Юськів Т. Перша платівка з 35-ти концертів Бортнянського – появилася. *Америка*. Філадельфія, Па, 1985. 20 груд.
25. Терен-Юськів Т. Поява дальших двох платівок концертів Бортнянського. *Свобода*. 1987, 3 квіт., ч. 63. С. 2, 8.
26. Терен-Юськів Т. Чергова платівка концертів Бортнянського. *Гомін України*. 1990. 20 черв. № 25. С. 12.
27. Тодорів Б. «Більше ніж гості» відвідали «Америку» і «Провидіння». *Америка* (Філадельфія). 1985. 5 груд., № 198;
28. Федорів М. «Музікус Бортнянський». *Свобода*. 1986. 23 січ., ч. 14. С. 2, 4.
29. Фрагменти із величавих святкувань Тисячоліття християнства в Римі. *Свобода*. 1988. 23 лип., ч. 139. С. 3, 4.
30. Шевців, о. І. Відзначення ювілею тисячоліття хрищення Руси-України в Австралії. Австралія: коштом автора, 1997. 371 с.
31. George W. Harper. Ukrainian music revival at Sanders. *The Patriot Ledger* (Quincy, Mass.), 1988, 19 okt.

32. Myron Maksymiw. URL: <https://www.youtube.com/@myronmaksymiw4103> (дата звернення: 05.05. 2026)

33. Musicus Bortnianskii. Єрусалимська Утренья (оголошення). *Свобода*. 1984, 30 берез., Ч. 60. С. 5.

34. Musicus Bortnianskii. Conductor Myron Maksymiw. URL: <http://www.musicusbortnianskii.com/about/> (дата звернення: 05.05. 2026)

Фотографія

35. Артем Ведель. Всеношне Бдініє. Божественная Літургія / зібрав, упорядкував та зредагував Мирон Максимів. Toronto: Musicus Bortnianskii, 2005, 2018. 120 с. (серія: Українська духовна музика).

36. Артем Ведель. Ірмоси на каноні Рождеству Христову / зібрав, упорядкував та зредагував Мирон Максимів. Toronto: Musicus Bortnianskii, 2005, 2018. 16 с. (серія: Українська духовна музика).

37. Божественна Літургія. Антологія літургічних співів / зібрав, упорядкував та зредагував на мішаний хор Мирон Максимів. Toronto: Musicus Bortnianskii, 2017. 345 с. (серія: Українська духовна музика).

38. Божественна Літургія Василя Великого / зібрав, упорядкував та аранжував на мішаний хор Мирон Максимів. Toronto: Musicus Bortnianskii, 2013. 107 с. (серія: Українська духовна музика).

39. Божественна Літургія. Літургічні пісні / зібрав, упорядкував та зредагував Мирон Максимів. 2-ге скорочене видання. Toronto: Musicus Bortnianskii, 2020. 145 с. (серія: Українська духовна музика).

40. Божественна Літургія на основі Київських напівів / зібрав, упорядкував та зредагував на мішаний хор Мирон Максимів. Toronto: Musicus Bortnianskii, 2013. 118 с. (серія: Українська духовна музика).

41. Божественна Літургія українських композиторів та церковні пісні / зібрав, упорядкував та зредагував на мішаний хор Мирон Максимів. Toronto: Musicus Bortnianskii, 2019. 121 с. (серія: Українська духовна музика).

42. Ведель А. Л. Духовні твори / ред.-упоряд. М. М. Гобдич і Т. В. Гусарчук. Київ: Геопринт, 2007. 452 с.

43. Велика Вечірня з Литією на празник святого Димитрія Великомученика / упорядкував та зредагував на мішаний хор Мирон Максимів. Toronto: Musicus Bortnianskii, 2014. 138 с. (серія: Українська духовна музика).

44. Вербицький Михайло. Божественна Літургія / зібрав, упорядкував та зредагував Мирон Максимів. Toronto: Musicus Bortnianskii, 2016. 188 с. (серія: Українська духовна музика).

45. Воскресна Служба восьми гласів. Служби на рухомі свята. Служби празників і святим / зібрав, упорядкував та зредагував

на мішаний хор Мирон Максимів. Вид. 3-тє випр. і доп. Toronto: Musicus Bortnianskii, 2017. 520 с. (серія: Українська духовна музика).

46. Гончаров П. Божественна Літургія / упорядкував та спецредагував на мішаний хор Мирон Максимів. Toronto: Musicus Bortnianskii, 2016. 65 с. (серія: Українська духовна музика).

47. Збірник церковних пісень та колядок / зібрав, упорядкував та зредагував на мішаний хор Мирон Максимів. 2-ге вид. випр. і доп. Toronto: Musicus Bortnianskii, 2011. 405 с. (серія: Українська духовна музика).

48. Колядки – Carols. Layout, design, music engraving and typesetting by Myron Maksymiw. Toronto: Published by St. Demetrius Catholic Church; The Basilian Press, 2005. 80 p.

49. Надгробне. Воскресна Утрєня / зібрав та упорядкував на мішаний хор Мирон Максимів. Toronto: Musicus Bortnianskii, 2019. 112 с. (серія: Українська духовна музика).

50. Панахида / зібрав, упорядкував та зредагував на мішаний хор Мирон Максимів. Toronto: Musicus Bortnianskii, 2014. 48 с. (серія: Українська духовна музика).

51. Священна і Божественна Літургія Отця Нашого Йоана Золотоустого. Воскресна Служба Восьми гласів. Повсякденна Служба. На Літургії Василя Великого. Служби на Рухомі Свята. Служба Празників і Святим. Церковні Пісні та Колядки. Панахида / Music engraving: Myron Maksymiw. Toronto: Published by St. Demetrius Catholic Church. Printed in Canada, 2014. 338 с.

52. Стеценко К. Божественна Літургія / упорядкував та редагував на мішаний хор Мирон Максимів. Toronto: Musicus Bortnianskii, 2014. 68 с. (серія: Українська духовна музика).

53. Утрєня з поклонами. Великий канон св. Андрея Критського / зібрав, упорядкував та аранжував на мішаний хор Мирон Максимів. 2-ге вид., випр. Toronto: Musicus Bortnianskii, 2010. 100 с. (серія: Українська духовна музика).

54. Яциневич Я. Божественна Літургія (e-moll) / упорядкував та спецредагував на мішаний хор Мирон Максимів. Toronto: Musicus Bortnianskii, 2016. 55 с. (серія: Українська духовна музика).

55. MAKSYM BEREZOWSKY. Nic Vir. 15 May 1771. Рукопис. *Архів М. Максиміва*.

56. The Rite of the Sacred and Divine Liturgy of our Father among the Saints John Chrysostom. Resurrectional and Feast Day Propers. Book of Hymns and Carols / Setting of Propers to music, layout, design, music engraving and typesetting by Myron Maksymiw. Toronto: Published by St. Demetrius Catholic Church, 2006. 393 p.

Звукозаписи

57. Musicus Bortnianskii. Myron Maksymiw, conductor. Bells of Chernobyl. Дзвони Чорнобиля. CD (Toronto, Canada, 2005).

58. Musicus Bortnianskii. Myron Maksymiw, conductor. Christmas psalm. Різдвяна псалма. CD (Toronto, Canada, 2002) WRC8-7663.

59. Musicus Bortnianskii. Myron Maksymiw, conductor. Great Vespers with Lytia. Myron M. Fedoriv. Велика Вечірня з литією. Мирон М. Федорів М. CD (Toronto, Canada, 2000) TA4566. URL: <http://www.musicusbortnianskii.com/great-vespers-with-lytia/> (дата звернення: 05.05. 2026)

Відеозаписи

60. БОЖЕ ВЕЛИКИЙ – М. Лисенко / О. Кошиць – Musicus Bortnianskii М. Максимів – Asian Heritage Festival. 2022. URL: https://www.youtube.com/watch?v=CZolaA_F9Po (дата звернення: 05.05. 2026)

61. Єрусалимська Утрня – Мирон М. Федорів – о. Ярослав Дибка ЧНІ – Musicus Bortnianskii – Мирон Максимів – (з архіву – Велика П'ятниця 1983 р.). URL: <https://www.youtube.com/watch?v=zFQv8NLR188&t=62s> (дата звернення: 05.05. 2026)

62. Кузан М. Т. Шевченко Давидові Псалми (Блаженний Муж) Musicus Bortnianskii М. Максимів (Live 1988). URL: <https://www.youtube.com/watch?v=pVHCNmUZjw8> (дата звернення: 05.05. 2026)

63. Максим Березовський – His Vir – Испитове завдання (Bologna 15 May 1771) MUSICUS BORTNIANSKII. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=P-Ri489ptnQ> (дата звернення: 05.05. 2026)

64. Мирон М. Федорів – Нині одпускаєши раба Твого, Владико, по глаголу Твоєму с миром – Now you dismiss your servant, O Lord, according to your word in peace – (Велика Вечірня з Литією) – Musicus Bortnianskii – Myron Maksymiw. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=wE3o-OvE2GE> (дата звернення: 05.05. 2026)

65. Приклони ухо Твоє (Концерт) Пс. 86 – Артем Ведель. Musicus Bortnianskii Myron Maksymiw (Live 1987). URL: <https://www.youtube.com/watch?v=jJaXK8FbuLc> (дата звернення: 05.05. 2026)

A. Vedel – Всеношна – All-Night Vigil – Kammerchor Lviv – MUSICUS BORTNIANSKII – Myron Maksymiw. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=j-e7JY9Hd-c> (дата звернення: 05.05. 2026)

66. D. Bortniansky K 29 – Восхваляю імя Бога моего; – I shall praise the name of my God. MUSICUS BORTNIANSKII – Myron Maksymiw. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=pEb9wnADNA8> (дата звернення: 05.05. 2026)

67. D. Bortniansky K 32 – Скажи ми, Господи – Let me know, O my Lord – (Psalm 39: 5, 6, 7, 11, 13, 14) – Musicus Bortnianskii – Myron

Максимиw. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=cnMt-Mp2SaA> (дата звернення: 05.05. 2026)

68. D. Bortniansky – We praise Thee, O God; Konzert № 4 (dblchoir) – Тебе Бога хвалим – Musicus Bortnianskii – Myron Maksymiw. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=fKwq-bwyPH0> (дата звернення: 05.05. 2026)

69. D. Bortniansky – Нині сили небесния – (двохорне) – Musicus Bortnianskii – Мирон Максимів. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=kelp1gD5qw0> (дата звернення: 05.05. 2026)

70. Joseph Haydn – Passion – Musicus Bortnianskii – Myron Maksymiw – (Live 1984). URL: <https://www.youtube.com/watch?v=uTUPzSG8qr0> (дата звернення: 05.05. 2026)

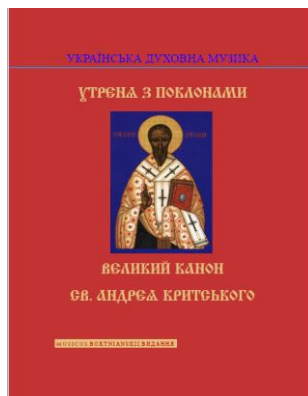
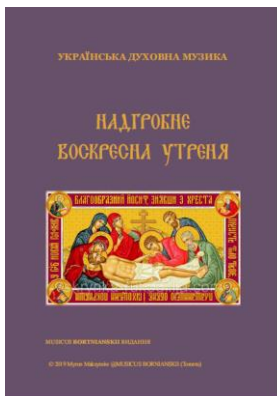
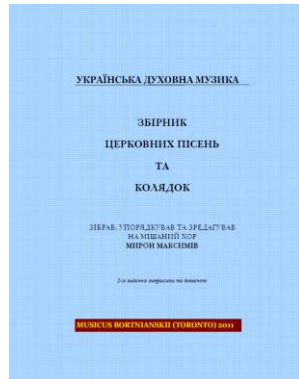
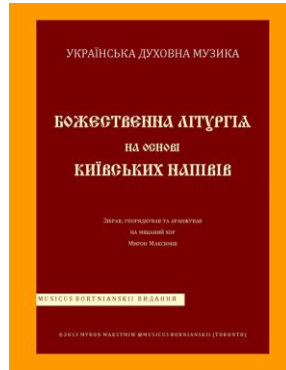
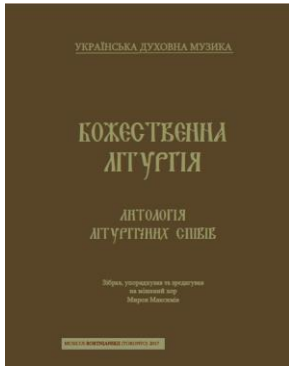
71. Grant me my Freedom/Дай мені мою Свободу – mus Chan Ka Nin/txt Mark Boswell – Musicus Bortnianskii. Text: Mark Brownell Music: Chan Ka Nin. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=vХумераPRbo> (дата звернення: 05.05. 2026)

Фото хору «Musicus Bortnianskii»

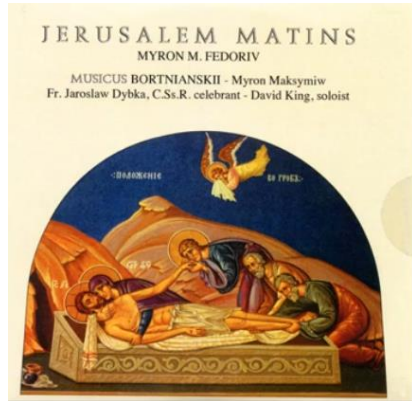
На концерті в Гарварді 22 жовтня 1988 року. Фото із колекції
М. Максиміва

Фото нотних видань, упорядкованих М. Максимівим

Фото обкладинок платівок і CD

Information about the author:

Karas Hanna Vasylivna,

Doctor of Art History, Professor,

Professor at the Department of Methods

of Music Education and Conducting

Vasyl Stefanyk Carpathian National University

57, Shevchenko str., Ivano-Frankivsk, 76000, Ukraine